

BOSHLANG‘ICH TA’LIM YO‘NALISHI TALABALARINING MEDIAKOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA INTERAKTIV VA MEDIA- TEXNOLOGIYALARNING SAMARADORLIGI

Xushboqov Ismoil Urolmaxamatovich
Denov tadbirkorlik va pedagogika institute
Email: i.xushbaqov@dtpi.uz

KIRISH

Zamonaviy ta’lim jarayoni raqamli texnologiyalar va media resurslarning keng qo’llanilishi bilan izchil rivojlanmoqda. Shu sharoitda boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi talabalarining mediakompetentligini shakllantirish, ularni zamonaviy pedagogik va axborot-madaniy muhitga tayyorlash muhim vazifa sifatida qaraladi. Mediakompetentlik – bu o‘qituvchining media va axborot resurslardan samarali, tanqidiy va mas’uliyat bilan foydalanish qobiliyati bo‘lib, u nafaqat kasbiy faoliyatning sifatini oshirish, balki o‘quvchilarda axborotni tanqidiy baholash va raqamli muhitda mas’uliyatli harakat qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi talabalarining mediakompetentligini rivojlantirishda interaktiv va media-texnologiyalar muhim vosita hisoblanadi. Interaktiv texnologiyalar talabalarni faol ishtirok etishga, mustaqil fikrlash va ijodiy yechimlar ishlab chiqishga rag‘batlantiradi, media-texnologiyalar esa o‘quv jarayonini vizual va qiziqarli qilgan holda axborotni samarali o‘zlashtirishga yordam beradi. Shu bilan birga, media-resurslardan foydalanish talabalarga pedagogik amaliyotda zamonaviy o‘quv materiallarini tayyorlash, multimedia vositalarini dars jarayoniga integratsiya qilish hamda o‘quvchilarning e’tiborini jalb qilish imkonini beradi.

Biroq, mediakompetentlikni rivojlantirish jarayonida bir qator dolzarb muammolar ham mavjud. Ulardan eng muhimlari - interaktiv va media-texnologiyalarni o‘quv dasturlariga yetarlicha integratsiyalashmaganligi, talabalar va o‘qituvchilarning texnologik tayyorgarlik darajasi pastligi va media-resurslardan pedagogik maqsadda foydalanish bo‘yicha metodik ko‘nikmalarning yetishmasligidir. Shu sababli, mediakompetentlikni rivojlantirishning samarali usullarini aniqlash va interaktiv media-texnologiyalarni pedagogik jarayonga tizimli joriy etish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Ushbu maqolaning maqsadi - boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi talabalarining mediakompetentligini rivojlantirishda interaktiv va media-texnologiyalarning samaradorligini aniqlash, mavjud metodologik asoslarni tahlil qilish va pedagogik tavsiyalar ishlab chiqishdan iboratdir.

ASOSIY QISM

Boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi talabalarining mediakompetentligini shakllantirish zamonaviy pedagogik jarayonda muhim ahamiyatga ega. Mediakompetentlik talabalarga media resurslarni tanqidiy baholash, pedagogik maqsadlarda samarali foydalanish va o‘quvchilarda axborot madaniyatini rivojlantirish imkonini beradi. Shu bois, interaktiv va

media-texnologiyalar mediakompetentlikni rivojlantirishning asosiy vositalaridan biri hisoblanadi.

Interaktiv texnologiyalar talabalarni faol o‘qitishga rag‘batlantiradi, ularni mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy yechimlar ishlab chiqishga yo‘naltiradi. Guruh ishlari, loyiha asosida mashg‘ulotlar va onlayn testlar talabalarning o‘qishga bo‘lgan motivatsiyasini oshiradi va media-resurslardan foydalanish ko‘nikmalarini mustahkamlaydi.

Media-texnologiyalar esa darslarni vizual va interaktiv qilish orqali axborotning samarali o‘zlashtirilishini ta‘minlaydi. Multimedia prezentatsiyalar, videodarslar, elektron darsliklar va onlayn platformalar yordamida talabalar murakkab pedagogik materialni osonroq tushunadi va amaliy mashqlar orqali mustahkamlash imkoniga ega bo‘ladi. Shuningdek, media-texnologiyalar yordamida talabalar pedagogik amaliyot uchun o‘z resurslarini yaratish va dars jarayonini yanada interaktiv qilish ko‘nikmalarini egallaydilar.

Biroq, mediakompetentlikni rivojlantirish jarayonida bir qator muammolar mavjud. Ulardan eng muhimlari: interaktiv va media-texnologiyalarni o‘quv dasturlariga yetarlicha integratsiyalashmaganligi, talabalar va o‘qituvchilarning texnologik tayyorgarlik darajasi pastligi hamda media-resurslardan pedagogik maqsadda foydalanish bo‘yicha metodik ko‘nikmalar yetishmasligidir.

Ushbu muammolarni hal etish uchun o‘quv dasturlarini zamonaviy pedagogik talablar asosida qayta ishlab chiqish, media-loyihalarni joriy etish, onlayn platformalar va interaktiv mashg‘ulotlarni keng qo‘llash muhimdir. Shu bilan birga, talabalar va o‘qituvchilarni media va raqamli texnologiyalar bo‘yicha muntazam professional rivojlantirish tizimi samaradorlikni oshiradi.

Integratsiyalashgan yondashuv mediakompetentlikni shakllantirishda eng muvaffaqiyatli hisoblanadi. Bu yondashuv doirasida interaktiv va media-texnologiyalar pedagogik fanlar bilan uyg‘unlashtiriladi va o‘quv jarayonini yanada samarali qilish vositasi sifatida qo‘llaniladi. Shu orqali boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi talabalari media-resurslardan samarali foydalanish, axborotni tanqidiy baholash va o‘quvchilarning ijodiy ko‘nikmalarini rivojlantirish qobiliyatiga ega bo‘ladi.

XULOSA

Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi talabalarining mediakompetentligini rivojlantirish zamonaviy ta‘lim tizimida muhim masala hisoblanadi. Mediakompetentlik bo‘lajak o‘qituvchilarga media va axborot resurslardan pedagogik maqsadlarda samarali foydalanish, axborotni tanqidiy baholash va o‘quvchilarda media madaniyatini shakllantirish imkonini beradi. Shu sababli, mediakompetentlikni rivojlantirish nafaqat talabalarning kasbiy tayyorgarligini oshirish, balki o‘quvchilarda axborot madaniyati va tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Interaktiv va media-texnologiyalar mediakompetentlikni shakllantirishning eng samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Interaktiv metodlar talabalarning faol ishtirokini rag‘batlantiradi, ularni mustaqil fikrlash va ijodiy yechimlar ishlab chiqishga yo‘naltiradi. Media-texnologiyalar esa darslarni vizual va qiziqarli qilish orqali axborotning samarali o‘zlashtirilishini ta‘minlaydi, shuningdek, bo‘lajak o‘qituvchilarga pedagogik amaliyot uchun o‘z media-resurslarini yaratish imkonini beradi.

Shu bilan birga, mediakompetentlikni rivojlantirish jarayonida bir qator dolzarb muammolar mavjud: interaktiv va media-texnologiyalarni yetarlicha integratsiyalashmaganligi, talabalar va o‘qituvchilarning texnologik tayyorgarlik darajasi pastligi hamda media-resurslardan pedagogik maqsadda foydalanish bo‘yicha metodik ko‘nikmalar yetishmasligi. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun o‘quv dasturlarini zamonaviy pedagogik talablar asosida qayta ishlab chiqish, interaktiv media-loyihalarni joriy etish va talabalar hamda o‘qituvchilarni media va raqamli texnologiyalar bo‘yicha doimiy rivojlantirish zarur.

Integratsiyalashgan yondashuv mediakompetentlikni shakllantirishda eng samarali mexanizm sifatida qaraladi. Ushbu yondashuv orqali boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi talabalari media-resurslardan samarali foydalanish, axborotni tanqidiy baholash va o‘quvchilarning ijodiy va axborot ko‘nikmalarini rivojlantirish qobiliyatiga ega bo‘ladilar. Shu bilan birga, mediakompetentlikni rivojlantirish bo‘yicha metodologik asoslar va innovatsion pedagogik strategiyalar bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini sezilarli darajada oshiradi va ularni zamonaviy pedagogik va raqamli muhitga tayyorlaydi.

Natijada, interaktiv va media-texnologiyalarni pedagogik jarayonga tizimli joriy etish boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi talabalari mediakompetentligini samarali rivojlantirishga xizmat qiladi va butun ta’lim jarayonining sifatini oshiradi.

ADABIYOTLAR:

1. Ahmedov, B. (2022). Raqamli media resurslardan pedagogik maqsadlarda foydalanish strategiyalari. Toshkent: Ta’lim.
2. Islomova, Z. (2023). Ta’limda media texnologiyalar va interaktiv yondashuv. Samarkand: Ilm-fan.
3. Jumayeva, M., & Raxmonov, D. (2021). Innovatsion pedagogik texnologiyalar: media va interaktiv vositalar. Tashkent: Pedagogika.
4. Qodirov, S. (2020). Boshlang‘ich ta’limda media savodxonlikni rivojlantirish metodikasi. Farg‘ona: Farg‘ona Pedagogika Instituti.
5. Raxmonxo‘jaeva, N. (2021). Raqamli ta’lim muhiti va mediakompetentlik. Namangan: Namangan Davlat Universiteti.
6. Sattorov, J. (2022). Interaktiv ta’lim metodlari: nazariya va amaliyot. Bukhara: BUXDU Press.
7. To‘lqinov, A., & Bekmurodov, U. (2023). Media texnologiyalar pedagogik jarayonda. Toshkent: O‘zbekiston Milliy Universiteti.
8. Umarova, L. (2020). O‘qituvchilarning mediakompetentlik salohiyatini oshirish. Andijon: Andijon Davlat Universiteti.